

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštne ček. uradu štev. 13.633.

Vukičević in Marinković na Bledu.

Bled, 16. avgusta. Predsednik vlade, g. Velja Vukičević se je pripeljal večer ob 5. uri popoldne z avtomobilom na Bled. Ker se je Nj. V. kralj odpeljal že dopoldne na krajši izlet, bo predsednik Vukičević sprejel šele danes dopoldne od kralja v avdienci.

G. Velja Vukičević bo kralju referiral o notranje političnem položaju in o dogodkih zadnjih dni. Dasi ravno trde v merodajnih krogih, da bo predsednik vlade kralja samo informiral o dogodkih in politični situaciji, se v splošnem misli, da bo g. Vukičević kralju predložil v podpis tudi več ukazov iz resora notranjega ministrstva. Posebno se tu povdarjajo oni ukazi, kateri so bili že javljeni in ki so bili poslani kralju na Bled — že pred desetimi dnevi.

Na svojem potovanju na Bled, se je g. Velja Vukičević ustavil v Ljubljani, kjer se je sestal z velikim županom ljubljanske oblasti, dr. Vodopecem. Sestanek se je vršil v kavarni »Zvezda«.

G. Velja Vukičević se je zelo zanimal za dr. Antona Korošca, ki se nahaja na volilni agitaciji.

V političnih krogih se pričakuje, da bo odšel še danes načelnik slovenske ljudske stranke dr. Anton Korošec na

Bled, kjer se bo sestal s predsednikom vlade g. Veljo Vukičevićem. Ta sestanek na Bledu se pričakuje z velikim zanimanjem. Značilno je, da bo istočasno na Bledu tudi Voja Marinković.

Beograd, 16. avgusta. Bivanje predsednika vlade g. Velje Vukičevića in zunanjega ministra dr. Voje Marinkovića na Bledu se v tukajšnjih krogih zelo komentira, ker se pričakuje, da se bosta oba odlična prvaka in predstavnika obeh vladnih skupin konferirala o političnem položaju in rešila še vsa ona sporna vprašanja, ki so dosedaj ostala še nerešena med obema vladnima strankama.

MARINKOVIĆ ODPOTOVAL NA BLED.

Beograd, 16. avgusta. Včeraj je vladalo v Beogradu popolno politično zašišje. V prestolici ni bilo nobenih konferenc ali značilnejših in pomembnejših političnih sestankov, kar je odpotoval predsednik vlade, g. Velja Vukičević na Bled. Edini značilnejši dogodek ki je izzval v beograjskih političnih krogih zanimanje, je bil odhod našega zunanjega ministra, dr. Voje Marinkovića na Bled, kjer bo referiral Nj. Vel. kralju o zunanji politiki.

Dve Radićevi senzaciji.

KRALJ BORIS SE BO ODPOVEDAL PRESTOLU. — ST. RADIĆ PA SEŠTAVI PO VOLITVAH VLADO.

Subotica, 16. avgusta. Predsednik hrvatske seljaške stranke, Stjepan Radić, je dospel v spremstvu Sekule Drljevića v Subotico na večje zborovanje. V Lodušu poleg Subotice je imel Stefan Radić strankino skupščino, na kateri je prisostvovalo 1000 njegovih zaupnikov in pristašev.

Ob tej priliki je imel Stjepan Radić političen govor, v katerem je med ostalim naglasil, da je sedanja vlada specialiteta g. Velje Vukičevića, ki nima ne stranke ne programa. »To je samo pri nas mogoče,« je dejal Radić. Nato je povdarjal, da se bodo pri september-skih volitvah v narodno skupščino ohranile samo kmetijske stranke. Po volitvah ne bo St. Radić samo vstopil v vlado, temveč jo naravnost sestavil, iker bo

imel 100 poslancev.

Stjepan Radić je poleg tega izjavil včeraj novinarjem, da je kraljevo potovanje v inozemstvo velikega političnega pomena. Kralj se bo sestal s kraljem Borisom. Ta pogajanja bodo več koristila državi, ko delo vseh dosedanjih zunanjih ministrov. Kralj je najspodobnejši človek in modrejši od vseh diplomatov in ministrov. Listi pišejo sedaj o zblizanju z Bolgarsko. Meni to ne zadostuje, hočem ujedinjenja. Slišal sem od osebe, kateri je kralj Boris to govoril, da je vprašanje ujedinjenja zelo napredovalo in da bi se kralj Boris odpovedal prestolu, če bi bila njegova oseba ovira za ujedinjenje.

Isto je govoril St. Radić tudi dan preden na shodu v Petrovaradinu.

LJUBA DAVIDOVIĆ POMIRLJIV.

Beograd, 16. avg. Zelo komentirajo politični krogi poslednje politične govore načelnika Slovenske ljudske stranke dr. A. Korošca in šefa demokratske zajednice g. Ljube Davidovića. Posebno se komentira govor Ljube Davidovića, ki je bil zelo pomirljiv napram vladi. Radi tega smatrajo politični krogi, da ne pride v vladni koaliciji od nobenih neso-glasij in iznenadenj. Pričakuje se, da bo Ljuba Davidović sicer še vedno zahteval izpolnitev obljub od predsednika vlade g. Vukičevića, da pa v nobenem slučaju svojih zahtev ne bo pretiraval. Sigurno je, da šef demokratske stranke za enkrat ne bo podvzel nobene akcije proti vladi in da bi povzročil s tem neso-glasja med obema koaliranimi strankama.

Prvi podpredsednik radikalne stranke, Aca Stanojević, je imel včeraj več sestankov in konferenc s svojimi političnimi prijatelji. Pričakuje se, da bo danes odšel v Beograd. Ako bi mu pa bil prihod radi živahne volilne agitacije otežkočen, bo po vsej priliki prispel v Beograd šele tedaj, ko bo sklicana seja glavnega odbora narodno radikalne stranke. V političnih krogih vlada veliko zanimanje za sejo glavnega radikalnega odbora, katera se bo po mnenju

vladnih krogov vršila v soboto, dne 20. avgusta.

ZOPET VEST O UPOKOJITVI SPALJKOVIĆA.

Beograd, 16. avgusta. V zunanjem ministrstvu se pripravlja nov ukaz o upokojitvah, premestitvah in imenovanjih uradnikov v diplomatski službi. Upokojen bo bržkone naš pariški poslanik dr. Spalajković.

PONESREČENA VSTAJA OFICIRJEV NA PORTUGALSKEM.

Paris, 16. avgusta. Iz Lizbone javlja, da se je vstaja na Portugalskem popolnoma ponesrečila. Vlada je gospodarska položaja. Ogromna večina vojaštva se je postavila na stran vlade. V Oportu so vsi vojaki prestopili na stran vlade. Uporniki so imeli samo malenkostne inčasne uspehe, ker je vlada takoj nastopila z energičnimi ukrepi in zadušila rovarjenje oficirjev. Predsednik portugalske vlade Carmona izjavlja, da je gospodar situacije in da je vstaja popolnoma zadušena.

SPORTNE VESTI.

Split, 16. avgusta. Včeraj se je vršila nogometna tekma med Concordijo in Boreom, ki je ostala z 2:2 neodločena.

Velepitičen govor dr. Korošca.

V nedeljo dopoldne ob 11. uri je govoril dr. Korošec na shodu v Rajhenburgu. Prostor pred cerkvijo je bil nabito poln. Za govor dr. Korošca je vladalo z ozirom na časopisne vesti o vsebini in pomenu takozvanega blejskega sporazuma v celi državi, zlasti pa v Beogradu veliko zanimanje, ker se je splošno pričakovalo, da bo dr. Korošec v svojem govoru položaj pojasnil. Z ozirom na politično važnost priobčujemo govor dr. Korošca v celoti.

Zborovanje je otvoril točno ob napovedani uri predsednik okrajne organizacije SLS dr. Rok Jesenko, ki je po kratkem pozdravu dal besedo

dr. Korošcu.

Na nekaterih dosedanjih shodih Slovenske ljudske stranke sem govoril tudi o tem, da bo prihodnji državni zbor imel med drugim tudi nalogo, spremeniti sedanji zakon o volitvah narodnih poslancev, izvesti revizijo o oblastnih in okrajnih samoupravah ter ustanoviti in ustanoviti Gospodarski svet, ki naj bi bil vladi in državnemu zboru zanesljiv kazipot, kako ozdraviti državo od težke gospodarske krize in usmeriti zdrav in ploden gospodarski razvoj.

Nasprotniki so zagnali glasen krik, češ, to je nekaj novega, sedanji ministrski predsednik Vukičević in dr. Korošec imata ta-jen sporazum in hočeta postaviti državno nadomna in nepripravljen pred velike notranje reforme. Toda iz tega krika nasprotnikov razvidimo samo to, da so naši nasprotniki zelo pozabljeni ljudje in da so že pozabili na program, katerega je izdala sedanja vlada, ko je razpustila parlament in razpisala nove volitve. V tem programu je vse to naznanjeno in zadržano, kakor sem na nekaterih dosedanjih shodih naše stranke govoril. In še več je povedano v tem programu bodoče vlade, kar je tudi zanimivo, namreč da se bo revidiral zakon o upravni razdelitvi države, ki se je uredila samo za prvo silo, da se bo organizirala po dosedanjih večletnih skušnjah upravna oblast, da se bodo uredili verski odnosi, da se bo na pravo in pošteno pot spravila agrarna reforma, da se bodo izenačili davčni zakoni, da se bodo za kmeti in druge delovne stanovce ustanovili po cenah krediti in da se bodo ponovno zmanjšala davčna bremena in spravila v sklad z gospodarskim življenjem vsega prebivalstva.

Iz tega je razvidno, da med min. preds. Vukičevićem in menoj ni trebalo nikakih posebnih, ali celo tajnih razgovorov, dogovorov in sporazumov zaradi bodočega skupnega vladnega programa. Program je že bil tu, ko je naša stranka s sedanjim ministrskim predsednikom napravila sporazum zaradi sodelovanja v bodoči vladi. Toda med nami in nasprotniki je ta razlika, da smo mi program prečitati in spoznati, da nas ni kjer ne more ovirati v našem bodočem delovanju, a nasprotniki tega niso storili. Zato sedaj slikajo za tajnostmi in se udajajo fantaziji, namesto, da bi se kritično bavili z objavljenim delovnim programom za prihodnji državni zbor in tako spravili volilne razprave in celi volilni boj na vsaj nekoliko višjo stopinjo. Priznati moramo, da se še noben volilni boj ni vršil tako brez vodilnih misli in brez načrtov za bodočnost, kakor sedanji, in to poglavito vsled tega, ker stranke ne razpravljajo o konkretno predloženem programu, ampak se mnogo bolj brigajo za notranje razmere drugih strank, za prorokovanje o bodoči moči je ali one stranke ter za to, kako bi čim več blata vrgli na nasprotno stranko, ker vsak vidi, da v melanju blata idealni višek vsakega volilnega boja.

Naša stranka je osebno zadovoljna, da se ji je zadnje dni posrečilo vsaj misel o ustanovitvi Gospodarskega sveta spraviti v ospredje javne politične razprave. Gospodarski svet bi se naj sestavil iz vseh naših produktivnih stanov ter bi imel nalogo, da pomaga ustvarjati socialno in gospodarsko zakonodajstvo za našo državo. Ima torej veliko, koristno in zelo potrebno nalogo. Ustanovitev Gospodarskega sveta je že predvidena v ustavi. Ta ustava obstoji že od l. 1921, nekatere stranke so imele ne-prestano polna usta od te ustave, niti se so storile, da bi se pred vsem to izvedlo, kar je v ustavi za ljudstvo dobro in koristno zamišljenega. Tako so odlagale s samoupravnimi oblastmi vse do poslednjega časa, a zakon o Gospodarskem Svetu še do danes ni prišel na svetlo.

Toda mi smo mnenja, da bo Gospodarski svet, sestavljen iz zastopnikov vseh gospo-

darskin panog, moral polagoma prevzeti vse gospodarsko delo od našega sedanjega parlamenta, da se bo moralo ločiti gospodarstvo od politike, in da se bo zakonodajno delo v vseh gospodarskih zadevah moralo prepustiti Gospodarskemu Svetu. Gospodarski Svet bi moral dobiti namesto sedanjega posvetovalnega in nasvetovalnega značaja potem zakonodajni značaj. Kdaj bo to vprašanje v celi javnosti tako daleč dozorelo kakor je že pri nas Slovencih, tega ne morem prerokovati. Samoumevno bi se pa ta sprememba iz posvetovalnega v zakonodajni Gospodarski Svet mogla izvršiti samo potem revizije ustave, kakor tudi ako bi se zastopstvo manjšine hotelo brisati iz volilnega zakona. To je za vsakega jasno, kdor pozna ustavo. Zato je smešno, da so se nekateri političarji radi te moje opombe vznemirili. Kdaj in ali se bo revizija v tem pravcu izvršila, je še negotovo. Gotovo pa je: ako se bo zgodila, bo tudi naša skrb, da država pri tem ne bo škodo trpela. Glede skrbi in privržnosti do države ne dopuščamo nobene licitacije.

Nasprotniki so nam hoteli pri belem dnevu podkati tudi, da mislimo na gosposko zbornico. To je tako nepošten način bojevanja, da ga tudi v volilni borbi ne moremo svojim nasprotnikom dovoliti.

Sporazum med SLS in NRS.

Dovolj znano je, da se je med nami in sedanjim ministrskim predsednikom Vukičevićem sklenila pogodba, da po volitvah z radikali delimo v politiki vso srečo in nesrečo. To se pravi, ako bodo oni v vladi, bomo tudi mi, ako ne, tudi mi ne. Toda velika verjetnost in več kot verjetnost je, da bo radikalna stranka v bodočem parlamentu vkljub vsem notranjim težavam najmočnejša stranka in da si bodo vsi pod radikalno zastavo izvoljeni poslanci ustanovili enoten klub. Sedanje notranje boje v radikalni stranki sicer pazljivo opazujemo, a še v nje ne vmešavamo. Za to pa nam je tudi popolnoma nerazumljivo, kako se je mogla zadnje dni v belgrajskih listih pojaviti intriga, da hočemo razbiti radikalno stranko, ker baje mrzimo Srbe. Mi za tako obrekovanje nismo dali nobenega povoda in samo obžalujemo, da se obrekovalec ni podpisal, ker opravičeno sumimo, da ga ni najti v radikalnih vrstah, ampak v vrstah povsem druge stranke.

Vsi neprijatelji sedanje in povolilne vladne kombinacije so se obesili na našo pogodbo z Vukičevićem, na takozvani blejski pakt, in lažejo in obrekujejo in intrigirajo na vse načine, v veliki veselje vseh nas, ki poznamo blejski pakt, in v strah onih, ki vsled tega pakta ne morejo zadovoljiti svojih osebnih ali strankarskih ambicijam.

SLS in St. Radić.

Treba pa se je tudi ozreti na očitke, ki nam vsled naše pogodbe z Vukičevićem prihaja iz vrst hrvatske seljaške stranke. Radić nam je že večkrat očital, da Slovenci hodimo mimo Zagreba v Belgrad. To ni popolna resnica. Od 23. do 25. leta smo hodili v Zagreb, torej čez dve leti smo hodili v Zagreb, — a od tega nas še danes glava boli. Zgodilo se je, da se je Radić vsem svojim zaveznikom iz Ljubljane, Sarajeva in Belgrada izneveril ter šel s Pašićem. A niti osel ne gre dvakrat na led. Da Hrvati nimajo človeka, okoli katerega bi se lahko zbirali vsi državni in narodni zvesti ljudje, tega pač nismo mi Slovenci krivi. Mi nočemo z Radićem nobenih letalskih izletov več. Mi hočemo dati stalnot kulturnemu in gospodarskem življenju med Slovenci, mi hočemo, da iz vlade ven branimo interese države in Slovenije, za to pa se ne moremo obesiti na Radića, ki je po našem trdem prepričanju vsled svojega značaja izključen iz vsake bodoče vladne kombinacije. Ni stranke, ki bi hotela z Radićem.

Ako smo torej hoteli v vladi služiti svojemu narodu in svoji državi, morali smo se ogledati po stranki, ki ima največ izgleda, da bo dobila vladno krmilo v roke. To je danes radikalna stranka. To je danes... tSS danes radikalna stranka. S tem pa ni rečeno, da smo postali sovražniki demokratov Davidovićeve boje, nasprotno mi smo ostali njihovi prijatelji in vsi upamo, da bomo sedeli z njimi v vladi skupaj. Vsled tega se čutim tudi upravičenega, da popravim vest včerajšnje belgrajske »Pravde«, češ, da sva Vukičević in jaz sklenila pakt s kako sovražno ostjo proti Davidovićeve demokratom. Ravno narobe je res, vedno smo govorili o teh demokratih kot naših sedanjih in bodočih prijateljih. Drugače je seveda z demokrati Pribičevićeve vrste.

Veliko skrb bomo vodili, ko bomo po volitvah zopet prišli v vlado, o tem da dobijo naši novi deložni zbori ali naše oblastne samouprave mogočnost za uspešno delo med

narodom. Dobili bomo nazaj vso imovino bivše štajerske in kranjske dežele. dobili bomo torej bolnice, ceste, kmetijske šole, razsade, kmetijsko službo itd. itd. Obenem s temi ustanovami in uradi pa se nam mora prepustiti ves državni proračun, ki je za te stvari določen, za bodoče pa se nam morajo odstopiti tudi stalni davčni viri, ki so sedaj v državnih rokah. Sicer so s sedanjim finančnim ministrom velike težave, ker se zapira finančni minister pred poslanci in njihovimi argumenti, vendar upamo, da se bo nam posrečilo našim deželnim zborom razširiti delokrog, zagotoviti jim finance in jih ovoboditi prevleke in nepotrebne kontrole od strani centrale. Tudi o vladnem programu stoji, da se bodo po volitvah popravili zakoni o samoupravah, ker ne odgovarjajo potrebam in željam naroda, in vsel tega smelo trdimo, da imajo oni krivico, ki nas obrekujejo, da smo pozabili na svoj slovenski program. Ne samo, da nismo pozabili, ampak mi stalno na tem delamo, da dovedemo Slovence do čim večje samoupravne samostojnosti. A mi smo tudi v dejanju pokazali, kako ljubimo svojo Slovenijo.

Mi smo bili pred volitvami 10 tednov v vladi. 10 tednov ni veliko, a veliki so naši uspehi za teh 10 tednov. Razven zakonov, ki vračajo Kranjcem in Štajercem njih deželno imovino in pripravljajo pot za delo oblastim, smo odpravili prijavo vina in neplačane kazni se ne bodo iztirjevale.

Dalje smo odpravili carino na galico, na žveplo in na žilski soliter. Odpravili smo tudi carino na pluge in na umetna gnojila. Odpravili smo 30% pribitek na osebno dohodnino, kar znaša za Slovenijo lepo vsoto 12 milijonov dinarjev. Pri osebni dohodnini smo zvišali tudi eksistenčni minimum. Takse na dedščine smo znižali in ravno tako tudi takse pri kupovanju posestev. Dalje smo dosegli, da se plača davek do zneska 250 dinarjev lahko tudi z 20% boni. To so važne pridobitve za Slovenijo, ki jih naše gospodarstvo takoj čuti. Še mnogo bolj pa se bodo čutili v našem gospodarstvu velike pridobitve, ki jih bodo dajale tri železnice, ki smo jih dosegli za Slovenijo in pa prispevki za delno regulacijo Save, Drave in Mure. Za popravila cest smo dosegli 4 milijone dinarjev. S temi pridobitvami bomo znatno omilili brezposelnost in vse gospodarsko življenje bo imelo od teh velikih javnih del ogromno korist.

Samo tisti, ki je slep od sovraštva do nas, more reči, da to za 10 tednov ni dovolj. Slovenija bi bila srečna, če bi vsakih 10 mesecev dobila toliko, kolikor je dobila v teh 10 tednih, ko smo mi bili na vladi. Vsega seveda ne moremo doseči, ker nimamo večine v parlamentu — to vemo sami. Toda

za kratko dobo, kar smo bili v vladi, je naša dela ogromno in samo nepošteni ljudje lahko trdijo, da nismo nič dosegli. Kljub temu pa države nismo oškodovali.

Mi stojimo pred velikimi reformami v državi. Kdor hoče sodelovati, naj gre z nami. Mi pojdemo zopet v vlado, da bomo iz vlade ven koristili slovenskemu kmetu in delavcu, obrtniku in inteligentu. Mi nismo hinavci. Mi smo voljo za delo vedno imeli in tako bomo tudi v bodoče. Mi hočemo koristiti vsem. Zato se ne dajte begati, ampak pojdite z nami! Čim močnejši bomo, toliko večji bodo naši uspehi!

Govor dr. Korošca je zbrana množica burno odobravala.

Ko se je ploskanje poleglo, je stopil na oder

dr. Gosar,

kandidat za okraj Brežice. Dr. Gosar je v skoro eno uro trajajočem govoru obširno pojasnjeval parlamentarno delo Jugoslovanskega kluba, zlasti za olajšanje gospodarske bede. Naglašal je, da se ravno oni, ki danes najbolj vpijejo na SLS, da ni nič dosegla, niso niti ganili, da bi za Slovenijo dosegli kakšne uspehe. SLS je bila kratak čas v vladi, ampak ona je dosegla mnogo. To se je videlo zlasti v boju s finančnim ministrom glede davka na dohodke privatnih nameštencev, ki jih je ravno Jugoslovanski klub za Slovenijo potisnil od nameranih 8% povprečno na 4% navzdol. Tudi davka na ročno delo ni zakrivila SLS, ampak tisti, ki so bili na vladi takrat, ko se je o tem davku sklepalo, pa se niso dovolj potrudili, da bi ga bili preprečili ali vsaj primerno znižali.

Koncem svojega govora se je dotaknil dr. Gosar tudi stanovskih strank, ki se pojavljajo v Sloveniji (radičevci oziroma samostojni kmetje, socialisti itd.). O stanovskih strankah je rekel, da zanje danes pri nas še ni časa. Razlike med srbskimi, hrvaškimi in slovenskimi kmeti in delavci so še prevelike. Mi moramo zaenkrat vztrajati na tem, da bo cela Slovenija kot gospodarska enota mečla in krepka, ker samo v močni gospodarski slovenski enoti bodo primerno zavarovani tudi interesi slovenskega kmeta in delavca.

Za dr. Gosarjem je povzel besedo še oblastni zastopnik g. župnik Tratnik, ki je v kratkem govoru pojasnil navzočim veliki gospodarski pomen oblastnih samouprav.

Shod je zaključil ob pol dveh popoldne predsednik okrajne organizacije dr. Rok Jensenko, z zahvalo govornikom in poslušalcem.

S popoldanskim vlakom se je dr. Korošec odpeljal v Konjice na napovedan shod. Na praznik popoldne pa govori dr. Korošec v Šmarju pri Jelšah.

Kmetijski praznik na Krškem polju.

Krško, prijazno mesto ob Savi, je včeraj zopet doživelo, da so se v njegovi bližini zbrale kmetijske množice, da proslave svoj tradicionalen kmetijski praznik na zgodovinskem Krškem polju. Utis, ki ga je mogel včeraj nepristranski zborovalec dobiti na zborovanju Slovenske kmetijske stranke, je, da je njena moč ostala v tem delu slovenske zemlje neoslabljena, kljub temu, da razvija najnovejši pristaš dr. Žerjava Urek v komaj pokldrogo uro oddaljenih Brežicah, veliko agitacijo, ki pa ne rodi pravih nikakega uspeha. Dokaz temu je bil včerajšnji shod v bližnjih Sromljah, kjer so zvesti pristaši SKS napeli Ureku take levite, da si jih bo najbrže za vedno zapomnil.

Mogoče je ravno Urekova protigatacija mnogo pripomogla k temu, da je bil včerajšnji kmetijski praznik na Krškem polju mnogo bolj obiskan, kakor lani, ki sicer tudi ni mnogo zaostajal za letošnjim po navdušenju kmetijskih zborovalcev.

Proslava kmetijskega praznika se je pričela najprej s povorko vozov na Krško polje. Povorka je otvoril orjaški kmet Žnidaršič, jahajoč na konju in držeč veliko slovensko trobojnico v rokah. Sledilo mu je več skupin na okrašenih vozeh, predstavljajoč razne prizore iz narodnega življenja, kakor mlatiče, kosce, kovače, mizarje, predice td. ter godba in številna množica deloma tudi v narodne noše oblečenih mož in žena.

Zborovanje na Krškem polju.

Ko se je povorka razvrstila krog govorniškega odra, je otvoril shod g. Anton Grebene, ki je pozdravil navzoče zastopnike SKS in HSS gg. Ivana Pucelja, dr. Vladimirja Mačka, okrajnega kandidata v Krškem Radkoviča in okrajnega kandidata v Brežicah Pintariča. Vsem so bile prirejene živahne ovacije.

Besedo je nato povzel g. Radkovič, ki se je predstavil zborovalcem s preprostimi, toda simpatičnimi besedami kot okrajni kandidat SKS v krškem okraju, nakar je razvijal svoj volilni program, ki so ga sprejeli zborovalci z velikim odobravanjem na znanje.

Govor g. Ivana Pucelja.

Za g. Radkovičem je povzel besedo g. Ivan Pucelj, narodni poslanec. Ker vsebuje njegov govor številna politično važ-

na mnenja, objavljamo njegov govor v celoti. G. Pucelj je izvajal:

»Danes praznujemo že tretji kmetijski praznik na lepem in zgodovinskem Krškem polju. Dovolj je vzrokov, da se tudi kmetje zberemo enkrat skupaj, da praznujemo tudi mi enkrat svoj dan in da si tudi mi enkrat stisnemo med seboj roke. Še globlji pa nam postane pomen kmetijskega praznika na Krškem polju, kjer so se pred stoletji naši predniki borili za pravico delati in imeti svoj kosček kruha, če imamo pred očmi dvoje dejstev: Da so se kmetje vedno borili za svoje pravice in da se morajo še danes boriti ter da so se že naši predniki pred toliko in toliko rodovi zavedali, da se morajo nasloniti na pomoč hrvaškega kmeta.

Od tedaj pa do danes se je spremenila le oblika, vsebina je ostala ista. Gospoda je danes sicer drugače oblečena, v bistvu pa je ostala ista. Ni sicer več v gradu graščaka, pač pa je danes v mestu bankir, ni več grajščinskih valptov, pač pa je danes mnogo drugih gosposkih hlapcev, ki tepejo kmeta.

Spreminjajo se časi, spreminjajo se oblike, vsebina ostane ista. Gospoda ukazuje in vodi, kmet pa jo mora poslušati in ji slediti.

Če hoče kmet dobro gospodarstvo v občini, v deželi, v državi, tedaj mora spoznati, da je on velikan, ki leži žali-bog vznak, po njem pa pleše in ga muče vse polno zajedalcev. Te zajedalce vreči s sebo, to je tvoja naloga, kmet. Povedati ti je treba, da si močan, vzbuditi ti je treba, da jih moreš pometati s sebo.

Povedati ti je treba, da sta si hrvaški in slovenski kmet enaka v trpljenju, povedati ti je treba, da vaju enako tepeta belgrajska cinearska čaršija in da vaju enako izkorišča. Pred njo moramo braniti ne samo svojih kmetijskih, temveč radi tega tudi naše slovenske interese.

Včasih so kmetje rabili v obrambi svojih pravic cepce, danes imajo v svojih rokah uspešnejše orožje in to so kroglice pri volitvah. S temi najbolj lahko tepete svoje izkoriševalce. Dve leti po ustanovitvi nove države vas gospoda ni pozvala na volitve. Gospoda si ni upala v vprašanju pred vas in si je tedaj odgovorila sama. Sama se je izdajala za

narodne zastopnike, nas pa, ki smo proti temu ugovarjali, je zmerjala z boljševiki in državi nevarnimi elementi.

Štirikrat se vas je pozneje pozvalo na odgovor, znamenje, da nekaj ni bilo v redu v državi. Četrtilič se je sedaj vprašalo narod za mnenje in vljudnost zahteva, da damo tudi sedaj odgovor.

Izgleda pa, da si hoče gospoda dati na svoje vprašanje tak odgovor, kakor si ga želi sama. Ponekod hoče ta odgovor izsiliti z batinami, s kopiti in puškami, nekje pa z drugimi sredstvi. Mesto da bi odgovoril narod, si hočejo odgovoriti sami.

V naši državi je 30% Hrvatov, 8% Slovencev in 40% Srbov. Vlada pa izključno le srbska gospoda, ki ne tvori v lastnem narodu niti procenta. In po čigavi krivdi vlada? Po krivdi ljudstva samega, po krivdi njegove nezavednosti. Ne pozna se to samo pri mostovih, pri cestah, pri zadrugah, to se pozna povsod. Poglejmo samo uradništvo! Ko sem bil v vladi, sem dal 284 uradnikom v svojem resoru oni položaj, ki jim je šel in ki jim ga so do tedaj kratili. Ko sem v strankinem načelnstvu to sporočil, so mi moji tovariši ploskali, kajti mi smo sicer res kmetijska stranka, smo pa ravno zato pravični napram drugim stanovom. Za časa svojega ministrovanja sem imel v Kragujevcu načelnika, ki je imel dva razreda nekake kmetijske šole, bil pa je v 4. skupini I. kategorije, vse polno pa je bilo na Hrvaškem in v Dalmaciji in tudi v Sloveniji uradnikov, ki so imeli maturo in še višje šole, pa so bili v III. kategoriji. Zakaj to? Zato, ker so bili ti Hrvati in Slovenci in ne Srbi. O teh razlikah vedo najbolje povedati naši cestni mojstri, ki v nasprotju z rečnimi mojstri še niso imeli ministra, ki bi jim dal pravice, kot jim gredo.

Poglejte na primer našo kreditno politiko! Lansko leto je dala Narodna banka 1.337.000.000 Din kreditov po 6% in od teh jih je dobila sama srbska belgrajska čaršija 900.000.000 Din; vsi drugi, kredita nujno potrebni sloji in kraji pa so dobili le ono, kar je ostalo. Nastal je celo pregovor: »Če hočete, da se ne bo o čem kaj čulo, pošljite to v Belgrad!«

Dejali so nam: Vi ste separatisti! Naš odgovor je: Separatisti so tisti, ki zatirajo svojega manjšega in mlajšega brata, k ga prezirajo, separatisti so tisti, ki zatirajo enakost.

V politiki ni prošnje. Če hočemo kaj doseči, če hočemo, da ne bomo plen drugih, se moramo postaviti na lastne noge. In kdo naj bo tisti, na katerega naj se naslonimo? Tisti, ki je nam, ki je slovenskemu kmetu enak, enak po zapostavljanju, po trpljenju. Če se zveže bankir z delavcem, že vemo, kdo bo pri tej zvezi izgubil. Če se zveže kmet z bankirjem ali z dohtarjem, tudi vemo kdo bo pri tem izgubil.

Iščimo zaveznikov drugje. Slovenci imamo med 315 poslanci samo 26 svojih ljudi, toda kaj naj opravimo s tem številom? Poleg sebe pa vidimo pod vodstvom Stjepana Radića krepko organiziran hrvaški narod, ki je še bolj zapostavljen od našega.

Lani smo dobili Slovenci za ceste 8 in pol milijona, Hrvatje, ki jih je od nas štirikrat več, pa le 18 milijonov, vse drugo pa je šlo doli v Srbijo. Lani smo dobili Slovenci za zidavo novih šol pol milijona dinarjev in jih dobili tudi res izplačanih, Hrvatom pa so nakazali 1 milijon 800.000 Din, nikoli pa jih niso dobili izplačanih.

Kdor trdi, da mi hlapčujemo pri Hrvatih, ta zavestno laže. Kako naj hlapčujemo hlapec pri hlapcu? Hlapec je pa oni, ki se je šel udinjati k bankirjem. (Pfej!) Glavno je, da ostane kmet v svojem bistvu zdrav, da more vztrajati napram fronti nasprotnikov. Kajti danes smo na mejniku, na velikem in važnem mejniku, katerega se zavedamo vsi. Zaveda se ga le ena stranka ne in to je SLS.

SLS je leta 1920 zavrgla svojo prejšnjo politiko in postala proticentralistična, protikorupcionistična ter se je postavila na avtonomistično stališče. V koliko, je seveda vprašanje. Priznati pa moram, da se je za svoj novi program res borila vseh sedem let, ne glede na to, kako so bili njeni uspehi. Tedaj je v blazni zaslepljenosti blatila vsakogar, ki je hotel v Beogradu kaj doseči z resnim delom za Slovenijo. Tedaj nas je proklinjala v »Domoljubu« in v »Slovincu«, danes tri tedne pa je imel voditelj SLS

dr. Anton Korošec svoj velik programatičen govor, v katerem je dejal: »Tekom desetih tednov svojega sodelovanja v vladi smo spoznali, da gleda srbska radikalna stranka na ureditev države z istega stališča kakor mi!«

Kaj se to pravi? To, da so slovenski klerikalci ravno tako centralisti, kakor srbski radikali. Če se sedaj SLS izgovarja, da je Pašić umrl in z njim centralizem, potem je to le prazna fraza, kajti Pašić je res umrl, ostalo je pa za njim vse polno še hujših centralistov.

In dr. Subotić, aktiven minister in voditelj vladnih radikalov, je nedavno na javnem shodu javno izjavil, da je NRS glasovala za vidovdansko ustavo zato, da ohrani supremat srbskemu plemenu. Dr. Subotić je pristaš ministrskega predsednika Vukičevića, onega, s katerim se je dr. Korošec zvezal.

Dr. Korošec je 7. julija izjavil, da ima NRS široke poglede za potrebe slovenskega naroda. Če je to res, potem je dr. Korošec 7 let zavestno lagal.

Kar smo mi pridobili za ceste — ko sem na primer lani pridobil 12 milijonov za Slovenijo — so oni to zasmehovali, češ, da pobiram drobtinice. Kje so pa letos one pogače in potice, ki so jih oni obljubovali? Mi smo dosegli lepe zneske za ceste, za zadruge, za živinorejske razstave, kaj so pa oni dosegli? Lani smo dajali in skrbeli mi, letos pa ni od nikoder nič. Slišali smo sicer velikansko baharijo, uspehov pa ni bilo od nikoder. Proračun je bil letos tak, da nas odira in dvojno tepe. Pravijo, da je lani glasoval Pucelj za davke, ne povedo pa, da je Pucelj skrbel, da ostanejo ti davki tudi doma. Oni pa so letos glasovali za to, da plačujemo davke, ki ostanejo potem Srbom. Lani so zabavljali čez proračun, ali pa je letos morda kaj boljši? Za Slovenijo in Hrvaško prav gotovo ne.

Dr. Korošec pravi sedaj: »Po volitvah grem v vlado.« Torej bo šel v vlado tedaj, ko bodo vladini predali prazni, zlasti ko bodo prazni za Slovenijo. Vprašanje pa je, če bo v vlado sploh šel. Z raznimi govoricami o paktu se narod samo demoralizira in kvari s pomočjo raznih obljub. Sedem let so varali ljudstvo in ga vzgajali le v tem, da jim je verno slediti. Ko obljublja ljudstvu vlado in denar, so podobni skušnjavcu, ki je izkušal na gori Odršenika: »Vse to ti dam, če me moliš!« Toda kar je skušnjavec obljubljal, je bilo božja last. In kar oni obljublja ljudstvu, je narodovo, to si bo narod dal sam sebi iz svojega. Če bodo oni res kaj dali, seveda!

To obetanje je lažljivo. Dokaz temu je, da so se oni zvezali z Vukičevićem, ki je bil pet let Pašičev minister, torej je bil soodgovoren za dejanja, ki jih oni očitajo prejšnjim režimom. Kako preganja sedanja vlada korupcioniste, dokazuje slučaj v vranjskem okrožju, kjer kandidira Dragović, ki je bil sicer zvest pristaš Pašića, ki pa je le kmetijski poslanec. Ker se ga pa vlada boji, mu je postavila nasproti poštnega ministra Vojak Kocića, znanega advokata in korupcionista, ter ki je prišel v konkurz. Drug slučaj je, da je vlada nasproti kandidaturi Nastasa Petrovića, starega radikala in bivšega Koroščevega zaveznika, postavila kandidato Velje Popovića, sedemletnega Pašičevega kabinetnega šefa. Zakaj? Zato, ker se vlada Petrovića boji.

Naši ljudje so v Južni Srbiji kamenjani, pred sodiščem jih čakajo, da ne bi vložili kandidatnih list, policija jih preganja. Še v Sloveniji nismo varni pred temi nasilji. Naš kandidat, živinozdravnik Ravtar v Kamniku, je bil ravnokar prestavljen v Kačalik v Macedonijo.

Rečem pa: Za vsako našo glavo bomo mi ob svojem času zahtevali dvajset njihovih glav.

In tako vlado zagovarja SLS! In v isti sapi z volilnimi nasilji nam ponuja dr. Korošec božje premirje, treuga Dei in prosi, naj ga ne preganjamo, ko bomo mi na vladi. Mi tega že poprej nismo delali. Koliko krivic sem popravil jaz samo Slomškarjem in drugim pristašem SLS in to s pomočjo voditelja srbohrvaškega naroda Stjepana Radića! (Buren »živio!«)

Srbski kmet že obrača hrbet tem vladnim radikalom in kakor kaže, ga obračajo tudi davidovičevci. Kakor kaže, se bo spremenil sladkorček, ki se ga dr. Korošec nadeja, v grenak polin. Če je Nikola Pašić, ki je bil drug mož kot pa Vukičević, zbral skupaj 141 mandatov,

jih bo Vukičević spraval skupaj kvečjemu 90, ali kakor nekateri sodijo, le 75 mandatov. Zdi se, da bo Vukičevićeva lojtrica le prekratka, da bi pomagala dr. Korošcu do okenca.

82% nas je v državi kmetov. In mi vzdržujemo vse. Kako pa nam je za to sedanja vlada hvaležna? Ob priliki sedanjih vremenskih nezgod ima ubogi minister za poljedelstvo en sam majhen milijonček za pomoč kmetom, radikali in SLS pa so izglasovali 42.000.000 Din za tri črnogorske prince, za to, da se izprehajajo po svetu.

Zaupniki SLS strašijo po deželi ljudi pred Pucljem in govore, da smo mi proti veri. Agitacija z vero je velika laž! Sveto Pismo pravi: »Po sadu, po dejanjih jih boste spoznali!« In to laž boste spoznali po njenih uspehih. Laž je, da smo mi proti veri, ker smo vsi katoliki. In tudi če bi bili vsi neklerikalni poslanci v Sloveniji — kakih šest nas je vedno — kaj more opraviti to število proti 315 poslancem v državnem zboru. Laž je torej, da je vera v nevarnosti. Če pa je vera v nevarnosti, potem ne razumemo, zakaj se je dr. Korošec zvezal s pravoslavnicami, za muslimani in s framonami, za so gotovo veri vsi bolj nevarni, kakor pa smo mi katoliki.

Govornik g. Ivan Pucelj je končal svoj govor s pozivom, da naj volijo vsi na Kranjskem prvo, na Stajerskem pa drugo skrinjico.

Naslednji govornik, podpredsednik HSS,

dr. Maček

je pozdravil zborovalce in pristaše SKS v imenu HSS, nato pa je lepo orisal ljubezen Hrvatov do Slovenije, slavil njene naravne lepote in delo kmeta, ki je ustvarilo iz divjih pragovzdov te krasote. Nato je očrtal pomen in važnost kmetijske zavesti, ki se je razširila v Jugoslaviji iz treh hrvatskih županij nad Slovenijo, Bosno in Dalmacijo in druge pokrajine v državi.

Zadnji je govoril okrajni kandidat SKS v brežiškem okraju g. Pintarič, ki je ostro ožigosal prestop Ureka k SDS ter pozivljaval vse one, ki so ostali zvesti pravi kmetijski misli, naj obrnejo Ureku hrbet.

Vsi govori, zlasti pa govor g. Pucja, so bili sprejeti z burnim aplavzom in z živahnimi odobravajočimi medkllici. Med zborovanjem je padlo tudi precej ogorčenih medkllicev na račun g. Ureka, najbolj pa so bili ogorčeni proti Ureku njegovi ožji rojaki — Brežičani.

Zborovanje je nato ob lepem razpoloženju zaključil g. Grebenc.

Po zborovanju se je vršila konjska dirka, katere so se udeležili mnogi konjereji, zlasti pa je bil častno zastopan šentjernejški okraj. Dirka je pokazala nekatere prav lepe uspehe naših konjerejev.

Proslavo kmetijskega praznika je zaključila uspela ljudska veselica, ki se je razvila na zborovališču ter je trajala pozno v noč.

KOMUNISTIČEN SHOD V MESTNEM DOMU.

V nedeljo ob 10. uri dopoldne se je vršil v Mestnem domu razmeroma še dobro obiskan shod komunistov in z njimi koaliranih socialistnih demokratov okrog »Naprēja«. Shoda se je udeležilo približno 250 oseb, sanih moških volivcev, med katerimi pa je bilo precej pristašev nasprotnih strank, zlasti SLS in SSJ ter nekaj esdeesarjev. Policija se je za shod izredno skrbno pripravila, vendar pa je bila njena storba nepotrebna, ker je shod potekel mirno in popolnoma brez vsakega ugovora. Policija ni pustila v dvorano niti eno žensko in ne mladoletnih. Neka novinarka je dosegla vstop v dvorano šele na energično intervencijo pri policijskem komisariju. Dr. Lemež je protestiral proti temu, da se ženske ne puste v dvorano.

Shodu je predsedoval Albert Hlebec, prvi pa je govoril dr. Milan Lemež. Govornik je ostro protestiral proti zatiranju volilne svobode, ki se po njegovem mnenju tlači tudi v Sloveniji ter je v dokaz navedel očiščena nasilja v Bohinju, kjer so orožniki pretepali nekaj komunističnih delavcev. Proti državi bo radi tega vložena tožba. Dr. Lemež je ostro napadel slovensko meščansko časopisje radi njegove servilnosti pred srbskim režimom. Ostala izjava dr. Lemeža so bila v smislu znanega komunističnega volilnega programa in splošnimi komunističnimi parolami.

Drugi je govoril Zvonimir Bernot. Njegova izjava je bila večinoma obravnavala važnost organizacije, tiska in razredne zavednosti za delavstvo. Ostro je napadel Bernot oficijelne socialiste ter jih dožil zlet s Kristanom in burzazijo.

Končno so bile sprejete soglasno resolucije proti orožniškemu nasilju v Bohinju, za potrditev župana v Zagorju ter protest proti usmrčenju Saccia in Vanzettija.

Na poziv, naj se oglase še pristaši drugih strank, se ni odzval nihče.

Dnevne vesti.

— Zakonski načrt o odpiranju in zapiranju delavnic. Zakonski načrt o odpiranju in zapiranju delavnic oziroma prodajalen, ki je bil izdelan v ministrstvu trgovine in industrije, je bil ponovno pregledan ni popravljen ter poslan gospodarskim korporacijam na vpogled, ko izrečejo te svoje mnenje, bo načrt definitivno redigiran.

— Železniške rente. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je s 1. majem ustavil izplačevanje železniških rent za ponesrečenja, ki so se pripetila pred 1. majem 1922. Te rente so se doslej izplačevale na račun prometnega ministrstva, ki je dolžno prevzeti izplačevanje teh rent, a doslej kljub pomnim zahtevam tega izplačevanja ni prevzel, niti ni dalo Osrednjemu uradu potrebnih vsot na razpolago. Ker so z ustavitvijo izplačevanja teh rent težko prizadeti najboljše železniški ponesrečenci in družine smrtno ponesrečenih, je nujno potrebno, da ministrstvo za socialno politiko to zadevo čimprej uredi, to pa tem bolj spriči dejstva, da nekateri rentniki razven teh rent nimajo nobenih drugih dohodkov.

— Stavka mizarskih pomočnikov v Mariboru. Na danes najbrže končana, ker so delodajalci na zahteve pomočnikov pristali.

— Tečaj za topografsko službo pri artiljeriji. Ministrstvo vojske in mornarice odpravi v vojno geografskem inštitutu petemesečen tečaj za izobrazbo oficirjev za topografsko službo pri artiljeriji. V tečaj se sprejme 10 mlajših oficirjev, ki ne smejo imeti višje čina od kapetana II. kl. Prijave se sprejemajo do 15. septembra, tečaj se odpravi s 1. oktobrom.

— Tovariši iz bojnih poljan, v nedeljo 21. avgusta vsi na poljane bratstva, ljubezni in miru božjega — na Brezje! Polovična vožnja velja od 19. do 23. avgusta. Pevci izveščajte se dobro že doma, note prinesite sami, vsi pa prinesite dobro voljo, pošteno srce in navdušenje za našo skupno stvar. Tovariši, 21. avgusta vsi do Otoč, potem pa v ponosnem pohodu na Brezje!

— Iz pisarne velikega župana mariborske oblasti. Z ozirom na časopisno vest, da je ministrstvo prosvete odredilo, da se vrše prihodnji mesec pri vseh prosvetnih oddelkih praktični učiteljski izpiti, pojasnjujem, da ta odredba ne velja za Slovenijo, ker se tu ne opravljajo izpiti učne usposobljenosti po čl. 50 zak. o narodnih šolah z dne 19. apr. 1904, ampak kakor je odredilo ministrstvo z odl. O. N. br. 49.816 z dne 6. avg. v konkretnem slučaju v zadevi neke prošnje za dovoljenje delati izpit učne usposobljenosti v Subotici, da velja za učitelstvo v Sloveniji za polaganje izpita učne usposobljenosti še vedno odlok bivš. avstr. min. za uk in bogatošnje od 31. julija 1886, št. 6033, v smislu navedbe min. prosvete O. N. br. 12.054, z dne 5. marca 1924.

— Iz sodne službe. Za svetnika stola sedmice, oddelek B, je imenovan svetnik višjega deželnega sodišča v Ljubljani Rudolf Strle. Za deželno sodno svetnike na dosedanjih službenih mestih v istih skupinah in kategorijah so imenovani okrajni sodniki: Ivan Kralj in dr. Gašpar Stojković v Ljubljani, Alojzij Nendl, dr. Adolf Lenard in dr. Leopold Vičar pri okrož. sodišču v Celju, Alojzij Kočvar pri okrož. sod. v Novem mestu ter okrajni sodniki in predstojniki okrajnih sodišč: dr. Fran Kotnik v Kranjski gori, Alojzij Žigon v Litiji, dr. Avgust Leitgeb na Vrhniki, dr. Ivan Močnik v Višnji gori, dr. Josip Saselj v Šmarju pri Ješah, Julij Kuder v Marenbergu. Kajetan Premerstein v Logatcu, dr. Vojteh Hočvar v Brežicah in Blaž Reichmann v Prevaljah.

— Uradniki podružnic Državne hipotekarne banke. V ministrstvu trgovine in industrije so podpisani ukazi o imenovanju uradnikov pri novoustanovljenih podružnicah državne hipotekarne banke v Zagrebu in Ljubljani. Filijalki pričneta v kratkem poslovati.

— Telefonistinja kot budilnik. Z včerajšnjim dnevom je vpeljana na nekaterih poštah uradnih v Avstriji zanimiva novost. Telefonistinja bodo smele vršiti poleg uradnih tudi gotove neuradne agende. Tako n. pr. bo dajala telefonistinja informacije glede prireditve in odpovedi raznih slavnosti, izletov, sportnih prireditvev, posebnih vlakov, vremena itd., seveda če bo dobila zadevne informacije od prirediteljev. Če bo poklican abonent v svoji odsotnosti, prevzame telefonska gospodična tudi nalog, da pove, da je odpotoval in kdaj se vrne. Pravtako ga pokliče lahko v dotičnem kraju, kjer se nahaja, n. pr. na počitnicah. Končno se da abonent lahko ob vsakem času med uradnimi urami zbuditi. Za te agende je plačati seveda posebne pristojbine.

— 15. zlonistični kongres se vrši dne 30. t. m. v Baselu. H kongresu, ki bo trajal 14 dni, se je prijavilo 2000 delegatov in gostov.

— Aretacija »preroka in božjega poslanca«. V Kamolcu so aretirali orožniki nekoga Franja Vidakovića iz Sente, ki se je izdajal za preoka in božjega poslanca. K njegovim »pridigam« so drle od blizu in daleč velike množice lahkovernežev. »Prerok in božji poslanec« je napovedoval novo strašno vojno ter pozivljaval ljudstvo k pokori. Ker je možakar očitno prismojen, so ga oddali v umobolnico, da se preišče njegovo duševno stanje ter ukrene z njim kar se bo izkazalo kot potrebno.

— Skok umobolnega skozi okno. Te dni je pripeljal neki spremljevalec somborskega odvetnika dr. Ferdinanda Steina v Zakladno bolnico v Zagrebu na opazovalnico. Ker je bil dr. Stein miren, so pustili vrata njegove sobe odprta, vsled česar je v neopaženem trenutku pobegnil. Odsel je v hotel Esplanade, kjer je najel sobo. Nenadoma je dobil napad blaznosti. Jel je psovati personal, besniti in tuliti. Končno se je zaklenil v sobo. Uslužbenci so uvideli, da

imajo opravka z umobolnim. Poklicali so policijo. Ker umobolni ni hotel odpreti vrat, je moral storiti to ključavničar. Ko so bila vrata odklenjena, se je izkazalo, da se je umobolni zabarikadiral. Postavil je pred vrata omaro, zofo in posteljo. Medtem, ko so hotelški uslužbenci in policijski stražniki stvari s težavo toliko odrinili, da so mogli zlesti v sobo, je skočil dr. Stein na okno ter se spustil na dvorišče. Padel je na neko streho, s strehe pa na tlak. Pri tem se je težko poškodoval; baje ima zlomljeno hrbtenico.

— Zalosten slučaj 5letnega dečka. Neki policijski stražnik je našel te dni na Markovem trgu v Zagrebu 5letnega dečka, ki je hodil po trgu brez cilja okrog in plakal. Na vprašanje, kako se piše, je povedal deček, da je Aleksa Borić, odkod je, ni vedel povedati. Dejal je samo, da ga je pripeljala dekla Roza ter pustila tam. V suknji je imel deček vst izkaz identitete, iz katerega je bilo razvidno, da je sin Ljube in Andrije Borić iz Divuše. Poslali so ga v spremstvu policijskega stražnika domov.

— Izvoz brezalkoholnih sokov. Mnoge države, posebno Nemčija, Finska in Norveška zelo povprašujejo po koncentriranem brezalkoholnem soku iz sliv, sadja in grozdja, za katerega plačujejo sorazmerno visoke cene. Že letos bi lahko prodali velike množine, v prihodnjih letih bo po povpraševanju vsled vedno naraščajočega konzuma še bolj živahno. Da bi že letos lahko z izvozom pričeli in tako še v večji meri prispevali k omiljenju naše gospodarske, posebno vinske krize, se vabijo vsi, ki imajo smisel za razvoj našega narodnega gospodarstva, da se pridružijo akciji, ki jo je podvela »Brezalkoholna produkcija« v Ljubljani, kateri naj se čimprej prijavijo za sodelovanje.

Ljubljana.

1. Oddaja regulacijskih del v Gradaščici. Uradni list ljubljanske in mariborske oblasti z dne 16. avgusta 1927 št. 86 prinaša razglas Gradbene komisije za regulacijo Gradaščice o pismeni ofertni licitaciji za prevzem regulacijskih del v Gradaščici od konca že izvršene nove struge nad Kolesijo do istoka Glinščice in v Glinščici do železniškega mostu na Viču, nakar se opozarjajo interesi.

1. Tečaj »Brezalkoholne produkcije« se bodo na željo mnogih interesentov vršili za časa letošnje jesenske pokrajinske razstave. Prvi tečaj se vrši dne 19. septembra. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj sporoči naslov »Brezalkoholna produkcija« v Ljubljani, Poljski nasip 10.

Politične vesti.

— Ponesrečena fuzija v Mariboru. Po zgledu velikih strank, med katerimi se vedno vrše kake fuzije in koalicije, sta se v mariborskem volilnem okrožju fuzionirali za državnozbornske volitve dve morda najmanjši stranki: stranka gospoda Zagorskega in brežiški federalisti. Z združenjem močjo se jim je posrečilo še pravočasno vložiti listo pod vabliljo in zlasti za podeželsko ljudstvo privlačno firmo »Slovenski republikanski blok«. Nosilec liste je bil Ivan Glogovšek, pekovski pomočnik v Brežicah. Lista pa je imela smolo, da je bila označena z omenjeno firmo, mesto z imenom nosilca, kakor predpisuje zakon. Sodišče je listo seveda razveljavilo.

— Komunistična lista v mariborskem okrožju. V soboto, dne 13. t. m. so vložili pristaši Delavsko - kmečkega republikanskega bloka (komunistični socialni demokrati okrog »Naprēja«) pri mariborskem deželnem sodišču svojo kandidatno listo za volilno okrožje Maribor — Celje. Lista ima sedmo skrinjico. Nosilec liste je Vinko Maderdorfer, znani socialnodemokratski voditelj v mežiški dolini. Kot okrajni kandidati kandidirajo: v brežiškem in ljutomerskem okraju Jakob Zorja, v konjiško — šmarškem okraju Ivan Bizjak, čevljar v Celju, v Mariboru, levi in desni breg, Čanček Andrej, žel. delavec v Mariboru, v Celju in Gornjem gradu Leskovšek Alojz, strokovni tajnik v Celju, v okrajih Murski Soboti in Dolnji Lendavi dr. Milan Lemež, odvetnik v Ljubljani, v Prevaljah in Laškem ing. Dragutin Gustinčič v Ljubljani, v okraju Slovenjgradec kandidira Pevac Miroslav, rudar v Velenjah, v okrajih Ptuj in Ormožu kandidira Marcel Zorja iz Ljubljane.

V. TURNIR JUGOSLOVANSKE ŠAHOVSKE ZVEZE V KARLOVCU OD 15. — 31. AVG.

V ponedeljek 15. t. m. je prišel v Karlovcu V. glavni turnir jugosl. šahovske zveze, za naslov jugosl. šahovskega mojstra. To je najvažnejša vsakoletna šahovska prireditev v naši državi. Iz teh turnirjev se rekrutirajo naši mojstri, ki potem zastopajo reprezentativno za Jugoslavijo na velikih mednarodnih prireditvah. Turnirja se udeležijo sledeči igralci: 1. dr. Stein (Sombor), 2. Zidovec, 3. Abraham (Karlovac), 4. Bošan (Subotica), 5. Rupnik, 6. Čiril Vidmar (Ljubljana), 7. Filipčič, 8. Agapijeva, 9. Grenčarski, 10. dr. Singer (Zagreb), 11. Acimović, 12. Nedeljković (Beograd), 13. Tot (Vršac), 14. Mešček, 15. Pirc (Maribor), 16. Kurdjakov (Sisak). Turnir se odlikuje po dobri udeležbi. Opozoriti moramo posebno na dr. Singerja, Pircja, Agapijeva in Bošana, ki jih smatramo favoritom turnirja. Razpisanih je sedem nagrad v znesku 1500, 1200, 800, 600, 400, 300 in 200 dinarjev. Prvak dobi naslov jugoslovenskega šahovskega mojstra. O poteku bomo redno poročali.

Širite »Narodni Dnevnik«.

Primorje.

Morilec Kofola iz Čepovana. Prvi dni avgusta se je v Gorici vršila poročna obravnavna proti Ivanu Suligiju iz Lokovca, ki je bil v svoji fašistovski podivjanosti smrtno ranil narodnega moža Albina Kofola iz Čepovana pri Gorici. O tem je svoj čas časopisje mnogo pisalo, posebno ker smemo smatrati Kofola za našega mučenika in za žrtev preganjanih narodnih mož s strani zapeljanih propagand. Naj ponovimo na kratko, kako se je bilo dejanje izvršilo: Lansko leto 24. oktobra so v Čepovanu praznovali sv. Luka, cerkvenega patrona. Okrog 10. ure zvečer, ko so gostilničarji že zapirali gostilne, so se zbrali pred gostilno Albina Kofola Lokovčani in med dvema, Ivanom Suligijem ter nekim Izidorjem Pirihom, odnosno Francem Pirihom, je nastalo prepiranje radi nekega dopisa v »Goriški Straži«. Ivan Suligij, ki pa ni isti, ki se mora zagovarjati pred poroto, je trdil, da je bil pisec dotičnega članka Franc Pirih. Vpitje je privabilo gostilničarja na okno, prižgal je električno luč in s početka le opomnil razgrajaje, naj se odstranijo od njegove hiše. Med tem je prepir vedno bolj naraščal, Suligij je oklofutal mladega Izidorja Piriha. Tedaj pride od nekd Ivan Vončina, tudi iz Lokovca, in sili Franca Piriha, naj gre z njim domov v Lokovec. Ta ni hotel iti. Tedaj je gostilničar, ki je v govorjenju Vončine že prej v gostilni izvedel, da mislijo fantje iz Lokovca, zlasti pa Suligij, napasti Piriha, prišel iz hiše in rekel Pirihu, naj kar pri njem čez noč ostane. Pirih pa tega ni hotel storiti, pač pa je že mislil iti z Vončino, prej pa je zaklical okoli stojčim: »Glejte, da mi boste vsi za pričo, če se mi kaj zgodi«. Od svoje strani pa je gostilničar Kofol tudi zahteval, naj se mirno razidejo. Slučaj je hotel, da se je družbi pridružil še Ivan Suligij, obtoženec, kateri se je začel takoj vtikati v zadevo Pirih in Kofola ter mu očital, kaj ima on govoriti. Gostilničar je vpil: »Pojte domov, če ste ljudje!« Ivan Suligij pa je zakrnil Kofola in mu rekel, da je on ravno tako pol človeka, kot Suligij sam (pol človeka pomeni to, da sta obadva brez otrok). Gostilničar je bil že zunaj hiše, takrat sta se nekoliko spopadla. Suligij je Kofola tako močno sunil z dežnikom v obraz, da mu je prebodel kost na nosu, vsled česar je Kofol takoj padel v nezavest in naval krvi se mu je vlił skozi usta in nos. Storilec je zbežal, gledalec Leopold Vinkler, ga je najprej zgrabil za vrat, ko pa se mu je izmuznil, ga je zgrabil za suknjo, ki pa mu je ostala v rokah, dočim je storilec zbežal. Ranjenca je nato spravil v hišo, nekdo je skočil s kolesom v Gorico po »Zeleni križ«, ki je prepehljal reveža v goriško bolnico, kjer je čez nekaj dni podlegel na rani. — K temu moramo pripomniti, da je bil glavni storilec kriv tega in še drugih dogodkov neki Stefan Suligij, mazač iz Lokovca, ki se je izdajal za »doktorja« in je bil tajnik čepovansko-lokovškega fašista ter je zagrašil mnogo gradih dejanj. — Ivan Suligij je pred poroto trdil, da je bil popolnoma pijan, a dejanja ni izključeval. Bil je radi tega obsojen na tri leta ječe in na odškodnino, ki jo mora plačati vdovi. Ljudstvo je bilo z obsodbo vsaj deloma zadovoljno, saj je znano, da moriči pokojnega Strancerja iz Šturije še do danes niso prijetli, ne kaznovani. Obenem pa se je zgodilo še nekaj, kar je naše ljudstvo na čepovanski planoti z veseljem pozdravilo. »Goriška Straža« poroča o tem: Ing. Caccese je odstavil političnega fašističnega tajnika Suligija in imenoval za izrednega komisarja sekcije g. obč. načelnika stotnika-cavallierja Cimina. — Tako je tedaj končno končala sramotna strahovlada znanega Suligija. Pripominjamo samo še, da je ta človek že davno zaslužil zapor in kazen za svoja dejanja, ki jih je delal kot »dohtar« in kot eksponent fašizma.

Radiofonija.

XLIII.

Kdor zasleduje velikanski razvoj radiofonije po Evropi, se mora turobno nasmehnuti naši zaostalosti v tem modernem napreduku. Kje so vzroki, da je pri nas tako malo zmla za ta kolosalni človeški izum?

Sosednja mala Avstrija ima že pet pošiljalnih postaj in kmalu bo še šesta, vsak dvajseti državljani (poleg neštetiht švercerjev) ima doma svoj aparat, s katerim kovi iz eterja elektromagnetne valove, ki mu prinašajo zabavo in pouk v najsmotnejše pastirske kočje v planinah. Doma sedi v svoji od vsega sveta oddaljeni hišici, po mesece ne vidi človeka, s katerim bi moral človeški govoriti, ali eto tam v kotu aparat, ki ga veže s kulturnim svetom, mu prinaša izbrano godbo, gledališke predstave, predavanja o vseh možnih predmetih, vsak dan po večkrat čuje najnovejše vesti iz vsega sveta. Navdušeni govorniki mu pripovedujejo o slavni preteklosti domovine in o važnosti sedanje generacije za bodočnost naroda in države. In nato čuje himno svoje domovine, nakar gre nasitjen na duši k počitku. Ni je več samote, ves svet je tam v tisti sobici in v tistem malem aparatu, ki se oglašja iz ust pevca ali učitelja.

Salzburške slavnostne igre poslušajo velik del sveta, mnogi milijoni so navzoči v tem divnem središču Salzammerguta, kjer je počel božanski Mozart svoje umetniško delovanje. Kakšen je občutek umetnikov, ki so si v svesti, da jih čujejo milijoni olikanega človeštva? Drugače jih čuje par sto ljudi, ki so plačali vstopnino in ki so sploh mogli biti navzoči. V koliko večjih merah se zdaj po radiu širi umetnost in kultura! Po velikih mestih je učenih mož in tudi žena, ki vse svoje življenje raziskujejo skrivnosti stvarstva in človeštva, ali koliko ljudi jih je doslej čulo ali čitalo njihova dela? Danes jih čujejo milijoni, ki pazno sledijo vsaki njihovi besedi in si tako pridobijo znanje, ki jim je bilo doslej zapečatena knjiga.

Radio je postal svetovna sila, ki ne pozna državnih ne svetskih mej, marveč je splošno dobro vsega človeštva. Dunaj je gotovo jako važno središče kulture, in kar ima ta Dunaj najboljšega, to si zna Ravag pridobiti čisto za visoke vsote, in to posluša lahko vsa Evropa in dalje zunaj njenih mej. — Tako je drugod po svetu.

Češkoslovaška ima doslej že tri prav dobre pošiljalce, ki tekmujejo med seboj, kateri poda več užitka svojim poslušalcem. Praga, Brno in Bratislava gojijo vsaka svoj program, ali kar imajo splošno vrednega, to si med seboj zamenjujejo. Tako n. pr. na en in isti dan pošiljajo vsi trije program iz Prage, iz Brna ali iz Bratislave, čisto v enem večeru iz vseh treh mest razne zanimive točke. Dnevne novice iz vsega sveta pripovedujejo v Pragi za vse tri obenem. — V nedeljo je bila v Znojmu slavnostna otvoritev razstave v proslavo 900 letnice, odkar je Znojmo postalo mesto. Vse govore in glasbene točke so poslali v eter vsi trije pošiljalci. Tako je bilo po vsaj republiki na stotisoče ljudi navzočih v Znojmu, odkoder so vsi dogodki šli po običajni žici v Brno, od tam pa v eter. — Na tak način smo pred kratkim čuli veliko narodno slavlje v Olmoucu, kar je s ponosom navdajalo vsakega Če-

ha. — Poročevalska služba ČTK je uzorna, navadno je ob 10. zvečer njen čas, in češko ljudstvo je po tej poti obveščeno o vseh važnih dogodkih doma in na tujem. Kolik napredek!

V Moskvi imajo boljševiki vsak dan od 23. do 1. ponoči (pri njih je to za eno uro pozneje) poročevalsko službo za zaupnike vlade po državi. Navadno se poslužujejo vala 1450 metrov in vedno enega in istega govornika, da ga vsakdo spozna že po glasu in je vsaka zmožnost izključena. Govornik kliče »tovarišče« po imenu in jim nalaga to ali ono. Prav interesantne reči se navadno slišijo. Čudno je, da se važne stvari lahko čitno vršijo.

Ob tolikem napredku se je torej kar čuditi, da je pri nas še tako bore malo radio razširjen. Beograjski pošiljalec je kar zapal, o ljubljanskem ni še nič slišati, edini Zagreb še precej dobro — živitari. Pri nas ni časa in še manj smisla za take napredke človeškega duha. Tudi to je znak naše notranje ribarije, ki je nasprotna vsakemu napredku, pri katerem razne porodice ne morejo ništa zaraditi.

A. G.

* (Pravkar čitam v »N. D.«, da v Domžalah postavljajo temelje! Živili! — Dopisnik.

Gospodarstvo.

STATISTIKA

VII. mednarodnega vzorčnega velesejma v Ljubljani od 2. julija do 11. julija 1927.

Kljub še vedno vladajoči težki gospodarski krizi je izpadel letošnji velesejem dovojn dobro. Da je v zadnjih letih ponudba blaga večja od povpraševanja, se je zrcalilo tudi na letošnjem velesejmu: zmanjkalo je razstavnega prostora za skoraj 100 prijavljenih tvrdk, katerim se ni moglo dodeliti niti enega kvadratnega metra več. Kupčijski uspehi so bili zadovoljivi, izvedla se je obširna propaganda za posamezne tvrdke, reprezentanca naših podjetij, našega dela in napredka je bila častna. Celokupna prireditelstva pa je dokazala, da je sloves utrjen, da se javljajo od leta do leta novi interesi in da je velesejem uspeval in za našo državo prepotrebna slava, kateri je zadal zasluženo krono kraljev protektorat.

Na VII. ljubljanskem velesejmu je razstavilo 623 tvrdk, od teh 123 iz inozemstva in sicer: iz Amerike 6 (avtomobili, motorna kolesa, stroji za obdelovanje lesa); iz Anglije 8 (motorna kolesa, kolonialno blago, pisalni stroji); iz Avstrije 36 (avtomobili, motorna kolesa, stroji za obdelovanje lesa, pletilni stroji, mlekarški stroji, tehnične novosti, glasovirji, pisarniške potrebščine, ognje-gasno orodje, galanterija, kemični preparati, plombe, tekstilna industrija, umetna svi-

la); iz Belgije 3 (motorna kolesa, stroji za obdelovanje lesa); iz Č. S. R. 12 (kemična industrija, tehnične novosti, avtomobili, elektrotehnika, gonilni jermeni, poljedelski stroji, mesarski stroji, sesalke, brizgalne, pisarniški stroji); iz Francije 10 (avtomobili, motorna kolesa, pneumatika, motorne brizgalne, parfumerija, fotografske potrebščine); iz Holandske 1 (avtomatične tehtnice); iz Italije 5 (tekstilna konfekcija, konfekcija svile, avtomobili, bižuterija); iz Litve 1 (kemični preparati); iz Lemberga 39 (pisarniški stroji in potrebščine, elektrotehnika, kovinska industrija, pletilni stroji, mlekarški stroji, čevljarški in usnjarski stroji, stroji za obdelovanje lesa, pneumatika, tehnične novosti, galanterija, kemična industrija, tiskana svila, avto-razsvetljava itd.); iz Ogrske 5 (kemični preparati, tehnične novosti, elektrotehnika, umetnostna obrt); iz Švedske 1 (mlekarški stroji); iz Švice 2 (bižuterija, hladilne naprave).

Razstavljaleci so bili porazdeljeni v 17 velikih skupinah. Na pismena in ustna vprašanja po uspehu letošnjega velesejma so se razstavljaleci pismeno in ustno izjavili ter so se te izjave razvrstile po skupinah:

	zadovoljnih % zelo	zadovoljnih % srednje	zadovoljnih % ne
Pisarna industrija, grafika, kartonaza in pisarniške potrebščine	49	51	—
Pohištvo in stanovanjska oprema in ostala lesna industrija	48	49	8
Kemična industrija	35	65	—
Kozmetika	—	64	36
Industrija živil	33	53	14
Galanterija, bižuterija	7	76	17
Kovinski izdelki in industrija iz železa in jekla	67	21	12
Avtomobili, dvokolesa, pneumatika, vozovi, aeroplani	26	47	27
Strojna industrija	86	8	6
Elektrotehnika in razsvetljava	—	79	21
Poljedelski stroji in orodje	43	39	18
Godala, radio	40	60	—
Textilna industrija, tekstilna konfekcija, kožušina, perilo, tepihi	47	34	19
Usnje in konfekcija usnja	56	41	3
Klobuki	—	88	12
Londena roba, keramika	—	100	—
Stavbarstvo	—	100	—
Tehnične novosti	49	47	4

Resnih kupcev-interesentov (obiskovalcev je bilo 90.000) je bilo 12.200. Od teh je bilo iz oddaljenih krajev: iz Slovenije in Prekmurja 32%, iz Hrvaške 16,8%, iz Slavonije 3,2%, iz Dalmacije 4,4%, iz Banata, Baške 5,7%, iz Srema 1,4%, iz Bosne in Hercegovine 8,3%, iz Srbije 17,7%, iz Macedonije 2,4%, iz Črne gore 1,1%, inozemcev 7,5%.

Od inozemcev je bilo največ iz Avstrije, potem iz Češkoslovaške, Nemčije, Italije, Madžarske, Grčije, Turčije, Rumunije, Francije, Bolgarske, Poljske, Anglije, Švice, Egipta, Holandske, Belgije, Švedske, Severne Afrike in Amerike.

Alois Musil:

Prohibicija v Ameriki

Moti se, kdor misli, da dela prohibicija, oziroma preprečevanje izdelovanja in prodajanja opojnih pijač, težkoče le pijancem in da nikakor ne vpliva na družinsko oziroma družbeno življenje ostalih državljanov. Ni ga zakona v združenih državah, ki bi bil v tako tesni zvezi ne le z zasebnim in javnim življenjem, kakor posameznika, tako cele Unije kot osemnajsti odstavek ustave združenih držav. Ne da se tajiti, da se tega niso zavedali niti poslanci, ko so glasovali o prohibiciji in da so neumno majali z glavo, ko so brali, kako je Elihu Root, največji pravnik združenih držav, svetoval l. 1920 članom Najvišjega sodnega dvora, naj rajši premislijo posledice prej, predno priznajo prisilno prohibicijo kot dopustno. Svoj govor je končal z besedami:

»Če najde vaše blagorodje kakšen vzrok za obveznost tega dostavka naše ustave, pa de dosledaj na vlado Združenih držav, kajti vaše blagorodje bo našlo zakonodajno moč, ki je doslej naša ustava ni poznala in ki je ustava ne bo mogla omejiti. vaše blagorodje bo proglasilo izjemo, da dve tretjini zastopnikov prisotnih v obeh zbornicah, opirajoči se na dve tretjini prisotnih v zakonodajnih skupščinah 36 držav lahko določijo kakršenkoli zakon o življenju, svobodi ali imetju državljanov in o načinu vlade ali o temeljnih zakonih naše demokracije, ne da bi imel sploh kdo pravico takemu zakonu se upreti ali prekladati ga.«

Elihu Root je imel prav in resnica njegovih besed je vsak dan očitnejša. Temelj ustave Združenih držav je osebna svoboda posameznika in vsake posamezne države. Le da je ta princip ostal, kar se države tiče, le na papirju. V resnici jo je pokopala zmogovita državljanska vojna, kjer so severne države prisilile konfederacijo južnih držav, da ostane v Uniji, dasi se je odločila za neodvisnost. Od tega časa nimajo posamezne države Unije svoje svobode, pač pa le nekatere privilegije. Glavni in priznani privilegij je samouprava državljanov posameznih držav, kakor tudi držav samih. Ta princip je prohibicija polnoma uničila. Osrednja vlada ima zdaj pravico nastavljanja svoje lastne uradnike v posameznih državah, da bi po dobrem in po slabem nadzorovali i državo i občino i posameznike, da ne izdelujejo opojnih pijač, jih ne prodajajo in da jim omeje uvoz. Prohibicija je napravila v temelju, na katerem so zgrajene Združene države, vrzel, ki se širi in temelj ruši, ker so se kakor državljani, tako posamezne države, ki ne priznavajo prohibicijskega zakona, navadile obiti tudi druge zakone in ovirajo ter celo onemogočajo demokratično upravo.

Splošno se v Združenih državah govori in piše, da le sedem poslancev in senatorjev vestno izvršuje prohibicijo, dočim uživajo drugi opojne pijače kakor prej. Pošteni državljani se vprašujejo, kako so mogli poslanci glasovati za zakon, ki ga ne izpolnjujejo in ki ga niti nečejo izpolnjevati. Glava osrednjega odbora, ki danes izvršuje prohibicijo v Združenih državah, piše v listih da se je moral s častno besedo obvezati, da ne bo pil nobenega alkohola, dokler bo v uradu; ta obljuba ugasne s prvim avgustom, ko se odpove temu mestu. Če dela vrhovni organ tako, kako šele ostali člani velikega telesa, ki izvaja prohibicijo? Karkoli odide kak odbor prohibicijski upravnik, ga dolže, da je prejemal ogromne vsote od liferantov opojnih pijač in da so njegov vzgled posnemali i podrejeni uradniki. Splošno trdijo, da ni niti enega poštenega prohibicijskega uradnika. Ni čudno; saj so ponudbe s strani liferantov alkohola močno zapeljive. Niti angelj bi se ne vzdržal.

Trgovina z opojnimi pijačami cvete v Združenih državah in daje dobiček, o kakršnem pred prohibicijo nihče še sanjal ni. Izdelovalci in prodajalci imajo svoje branilce v političnih strankah in pri visokih in nižjih uradnikih, zraven pa ne plačujejo davka in lahko svobodno vrše svojo trgovino od Atlantskega do Tihega oceana, od Kanade do Rio Grande na mehiškanski meji. Prohibicija draži posebno mladino in privrženci opojnih pijač naraščajo ne le med dijaki, ampak tudi med dijakinjami. Kdor

ima denar, si lahko kupi domače ali pa tuje opojne pijače, kjer hoče. Ogromne pivovarne in tovarne opojnih pijač izdelujejo milijone in milijone hektolitrov v največjih mestih Združenih držav; svoje izdelke razpošiljajo s tovornimi avtomobili ali pa v vagonih — in prohibicijski uradniki tega ne vedo, ker nisoje vedeli.

Ne da se tajiti, da je prohibicija, kakor se danes izvaja velika nevarnost javne morale Združenih držav. Moderni parlament ne sme izdajati zakone, ki posegajo v zasebno in družbeno življenje državljanov, prepovedujoč jim uživati pravice, ki niso niti naravnemu niti božjemu zakonu nasprotni.

To in ono.

APAS LEGRAND.

Pred neko majhno kavarno v montmarterskem okraju v Parizu se je odigral te dni tragikomičen prizor.

Okoli 1. ponoči je sedel pri neki mizi šofer M. Sgrona pri čaši vina. Ko si je prižgal z zadnjo vžgalico cigareto, je vrgel škafličko proč. Po naključju je priletela škaflička v nekega drugega gosta. Sgrona je stopil k njemu ter ga uljudno prosil oprostjenja, toda neznanec se je zakadil vanj in prišlo bi bilo do pretepa, da niso tega preprečili natakarji.

Zdelo se je, da je bila s tem afera končana; toda ko je izpil neznanec svoje vino, je pristopil k šoferju, rekoč: »Če si možakar, pojdi z menoj!« Šofer je vstal ter sledil neznanecu v temno noč. Več gostov je prav tako vslo ter dvojico spremlilo.

Ko sta prišla neznanec in šofer kakih 50 korakov daleč, se je zakadil neznanec v šoferja, hoteč ga podreti na tla; toda šofer je bil bolj uren: Pobil je nasprotnika s krepkim udarcem s pestjo na tla. Nato se je vrnil v kavarno, kjer je izpil mirno svoje vino. Ko pa je zlezel na avtomobil, ki je stal pred vhodom, so počili štirje revolverski strelci. Šofer je bil neznanec ranjen na roki, dve ženski, ki sta se nahajali v kritičnem trenutku v bližini, pa sta odnesli težje poškodbe.

Sgrona je planil na napadalca, ki se je bil skril v senci neke hiše, ga vrgel na tla, zvezal z jermenom v klopčic, naložil na rame in odnesel na policijo. Tam je treščil svoje breme s tako silo na tla, da se je njegov zvezani nasprotnik na glavi močno pobil. »Evo vam lopova, ki strelja iz zasede na nedolžne ljudi!« je dejal šofer.

Izkazalo se je, da je bil napadalec nevaren apaš Legrand, ki ga je iskala pariška policija radi raznih zločinov že dolgo časa zama.

: Mesto nežne deklice je objel bradatega možakarja. Zakonca K. sta imela v Lodzu prostorno stanovanje. Eno od sob sta oddajala tipkarici W., mnogo oboževani krasotici. Bila sta z njo zelo zadovoljna, kakaj nekle je bilo kljub svoji lepoti dostojno in solidno. Nedavno pa je oddala K.-va soproga v kopališče. V njeni odsotnosti so se vzbudila v srcu njenega soproga čuvstva, ki z njegovo kanonično starostjo pravzaprav niso v skladu. Mož se je utihotapil zvečer v spalnico gospodične W. V sobi je bilo temno ko v rogu. Ko je tipal okoli zglavja, je zatipal na svojo grozo mesto nežnega dekliškega obraza velike brke. V istem hipu pa je planil neznanec s postelje. Privil električno luč, zgrabil starikevega možica za roke, ga držal kot s kleščami ter prikladal slušničad, kričoč, da je ujel vlomilca. Sele, ko so mu zagotovili, da gre za stanovalca gospodične W., ga je izpustil, nakar se je stvar pojasnila. Wanda W. je prepustila sobo za to noč svojemu bratu, dočim je šla sama spat k neki prijateljici. Wandin brat pa je priložil gospodu K., ko je zvedel, kakšne namene je imel napram njegovi sestri, par krepkih za-usnič.

Mussolini kot prinašalec sreče. Iz Trsta poročajo: Ob priliki Mussolinijevega rojstnega dne so zadeli ljudje ki so stavili v loteriji številke iz njegovih rojstnih in življenjskih dat mnogo tern in kvatern. V Nepolju je zadel neki gospod 130.000 lir.

Na veliko!

Nizke cene!

GALANTERIJA

D. M. C. prejico, dišeča mila, žlice, vilice (pribor) alpaka, aluminij, škarje za prirojevanje in obrezovanje trti, žepni noži, glavniki, razni sukanci, dretna, svila v vseh barvah samo pri

JOSIP PETELINC-U, Ljubljana

Blizu Prešernovega spomenika, ob vodi. Pestrožba točna! Nizke cene! Na veliko!

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi

najfinejši in najokusnejši

namizni kis iz vinskega kisa.

Zahlevajte ponudbo. Telefon števil. 2389.

Tehnično in higijenično najmodernejše

urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

Širite

„Narodni Dnevnik“!

Dipl. pravnik

želi nastopiti primerno službo. — Cenj. ponudbe pod šifro »Pravnik« na upravo lista.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—.

Drva - Čebin

Wollfova 1/II. - Telef. 88

Proda se ceno

pohištvo, štedilnik in mila pečka. Naslov pove uprava lista.

KUPIMO

sledeče knjige — tudi rabljene: »Trije muške-tirje«, »Dvajset let poznejec«, »Deset let poznejec«. Jugoslovanska knjigarna. Ljubljana.

Prodajalka

dobra mož v mešanem blagu, tudi premeniti mesto. Cenj. doplate na upravo tega lista pod šifro »Zanesljivac«.

TISKARNA
MERKUR
LJUBLJANA
SIMON OROČIČEVA UL.

se priporoča

za naročila v tiskarsko stroko spadajočih del.